

Rjókan Taigu versei

Válogatta és fordította: Oravecz Imre

**Forrás:
ABLAKBAN FELEDETT HOLD**

Terebess Kiadó, Budapest, 1999

Oravecz Imre RJÓKAN VERSEI ELÉ

Ifjúságomban volt egy öt-hat pontos képzeletbeli listám. Olyan szellemi jelenségek szerepeltek rajta, amelyeket feltétlenül meg akartam ismerni, amelyeket szerettem volna még meghódítani, amelyeket akkori ítéletem és felfogásom szerint teljes kibontakozásomhoz és terveim megvalósításához nélkülözhetetleneknek véltem. Aztán ahogy múltak az évek, mint annyi egyébről, ezekről is kiderült szép sorban, hogy nem is olyan fontosak, hogy aligha lelem meg bennük, amit keresek, vagy egészen egyszerűen nem érdekelnek többé.

Egy azonban kivételt képezett. Ez pedig a Kelet kultúrája volt. Még ma is rajta van a láthatatlan papíríven. A mai napig nem húztam át, nem töröltem magamban. Viszont ki sem pipáltam mint elintéztet. Léven, hogy igazából máig adósa vagyok vele magamnak. Mert többször újra kezdtem ugyan a jógát, olvastam azóta ezt-azt, belekaptam ebbe-abba, de valójában nincsen átfogó, megbízható képem semmiről. Sem bölcsletről, sem vallásról, sem művészetéről. És nem mentem el Indiába sem, mikor alkalmam lett volna rá, pedig mindig vágytam. És most már szinte bizonyosra vehető, hogy megrögzött európai vagyok, holott jobban szeretnék például tibeti lenni, és keresztényként fogok meghalni, noha egyre inkább el tudnám magamat buddhistaként is képzelni.

Ilyenformán nem vagyok szakértő. Sem a japán irodalmat, sem magát Japánt illetően. Következésképpen nem tudom Rjókant tudós módon bemutatni, alakját korába (Európában a felvilágosodás kora) állítani, a japán költészetben elfoglalt helyét meghatározni, a hagyományhoz való viszonyát jellemezni, megmondani mi az, amit készen kapott, mi az, amiben újítozott, mi jellegzetesen japáni verseiben, mi kínai még. Összegezni, idemásolni meg nem akarom azt, amit forrásaim állítanak róla. Azzal csak felmondanám a leckét, illetve még azt sem. Csupán azt a látszatot keltem, hogy felmondom, pedig még meg sem tanultam. Azonkívül véleményeket, ítéleteket adnék közre, amelyeknek helyességét nem állna módomban ellenőrizni. Marad tehát, hogy pár ajánló szóval útjukra bocsátom Rjókan műveit, úgy is mint fordító, úgy is mint válogató. Ezt talán megtehetem, hiszen kettős minőségemben kerültem velük olyan bensőséges viszonyba, hogy tudok már valamit, megkockáztathatok róluk egyet s mást.

E 18. századi költő versei egy vergődő lélek vallomásai. Nem kiméricskelt sejtelmek, hangulatgyakorlatok vagy gondolat- és érzelemvázlatok. És nem is képekbe öltöztetett bölcsességek, tanok vagy paradoxonok, mint netán várnánk. Hanem egy érző, gondolkodó, a lét értelmét fürkésző ember világérzékelésének személyes dokumentumai, aki történetesen kolduló zenszerű és remete. Ám ettől függetlenül ugyanúgy megesik vele az élet, a szenvedés és az öröm, mint bárki mással. Ugyanúgy végig kell járnia annak állomásait, és ugyanúgy szembe kell néznie az elmúlással, a halállal, mint bármely közönséges földi halandónak. És járja is, és szembe is néz, mialatt apró, mindennapi létfenntartó teendőit végzi. Amíg vándorol, változó helyszíneken, majd az ország középső részén, a nyugati part közelében, Kugami-hegyen megtelepedvén már csak egyetlen helyen: ül magányos házikójában, meditál, füstölőt éget, olvas, ír, rajzol, főz, a csuháját foltozza, vizet hoz a közeli forrásról, tűzifát szed az erdőn, látogatót fogad, vagy ha fogytán élelme, bemegy valamelyik közeli faluba kéregetni. Nem tesz tehát semmi különöset, rendkívülit. És verseiben, amelyek csak halála után jelentek meg, úgyszintén nem szolgál semmi szokatlannal, meglepővel, drámaival, sem a kínaiakban, sem a japánul írottakban. Csupán megfigyeli, és szűkszavúan közli, ami vele, benne, körötte történik. Amit gondol, érez, lát vagy hall. Mintegy naplószerűen rögzíti élete eseményeit, önnön bajait, gondjait, belső rezdüléseit, az erdő, a természet, az évszakok változását, az idő múlását.

A sok semmiségből azonban valódi költészet kerekedik ki, amelyben mélységek és magasságok nyílnak. Minden átalakul, mássá válik, mint ami, és jelentést, értelmet kap, átlényegül. Versenként és egészét tekintve is elemien egyszerű, megejtően tiszta líra tárul elénk, amelyben feloldódnak a feszültségek, helyükre kerülnek a dolgok és rend uralkodik. Egyensúly van és harmónia. Vagyis éppen az, ami hőséből és létrehozójából, Rjókanból minden erőfeszítése ellenére és röpké pillanatoktól eltekintve leginkább hiányzik. Mít hiányzik! Ha hihetnek forrásaimnak, maga a kibillentség, a tépettség. Maga a megtestesült ellentmondás. Hiszen, hogy csak párat soroljak fel, megvilágosodottnak hiszi ugyan magát, de örökké kételkedik; kolostorban, szerzetestársai körében volna a helye, de éveken át kóborol, aztán pedig remeteségbe vonul; felülemelkedett minden földi hívságon, de imádja az élet örömeit; tilos volna alkoholt fogyasztania, de rendszeresen szakézik, rizsbort iszik, sőt, saját bevallása szerint időnként be is rúg; érett, megfontolt, komoly felnőtt, de nem áttal folyton gyerekekkel játszani; mindenféle klasszikus versfajtáknak hódol (kanshi, waka, haiku), de fittyet hány az előírásokra, a szabályokra. És mégis. Vagy éppen ezért.

Yamamoto Eizó (ez volt a polgári neve) 1758-ban született Izumozakiban, a mai Niigata prefektúra területén. Tizenhét, más vélekedés szerint huszonkét éves korában lett szerzetes. Tanulmányait az amazei Kóshóji-templomban kezdte meg. Pappá avatása után tíz éven át vándorolt keresztül-kasul az országban. 1792-ben felhagyott a jövés-menéssel és szülőföldjén, Kugami-hegy egyik nyugati lejtőjén telepedett le. Tíz évig lakott egy helyben, egy készen talált, korábban is remete-lakta házikóban, mely nevét előző lakójáról kapta, aki öt mérő rizsen élt (Gogó-an=„öt mérő”). Utána lejjebb, a hegy lábánál lévő Otogo-kegyhely közelében ütötte fel tanyáját, ahol újabb tíz esztendőt töltött. Öregkorában, megromlott egészségére való tekintettel és baráti rábeszélésre beköltözött Shimazikiba, egy pártfogója házának oldal toldalékába.

Hatvankilencedik évét taposta, amikor szerelemre lobbant egy huszonkilencéves szerzetesnő, Teishin iránt, aki maga is költő volt. A vonzalom kölcsönösnek bizonyult, de csak egymáshoz írott versekben jutott kifejezésre. 1831-ben, egy évvel Goethe előtt halt meg.

Kínai versek

A városba koldulni menet
egy bölcs öreggel találkozom
Kérdi: Mester, miért élsz ott fenn
a hegyekben, a felhők közt?
És te, kérdem,
miért élsz itt lenn
a világ forgatagában?
Mindketten magyarázni kezdjük, miért
De egyszercsak elhallgatunk
És akkor a hajnali gong felriaszt álmomból

Ifjan hátat fordítottam a világi tudományoknak
Buddha ösvényére léptem
És vizeskulacsommal, koldulócsészémmel
egyre csak zarándokoltam
Mialatt tavasz tavaszt követett
És végül e hegy árnyas oldalába érkeztem,
Hol csendben meghúztam magam
A madarak éneke a zeném
Töszomszédaim a vonuló felhők
A szirt alatt van egy tiszta forrás
Abban mosom a gúnyám
A sziklás gerinceken cédrusok és fenyők
Ők szolgáltatják a tűzifám
Derűs vagyok és kiegyensúlyozott -
Így múlatom földi napjaimat

Egy rozzant faluban végezvén a koldulással
megyek haza zöld hegyeim közé
A lenyugvó Nap a nyugati csúcsok mögé csúszik
Sápadt Hold fénye hull ajtóm előtt a patakra
Lábat mosok és felkapaszkodom egy sziklára
Füstölőpálcát égetek és meditálok
Elvégre buddhista szerzetes vagyok
És nem fecséremlhetem el csak úgy az éveket

Leszállt a Nap, elcsendesednek az élőlények
Én is becsukom vesszőkapum
Rázendít pár tücsök
Színüket veszti a füvek, a fák
Egyik füstölőpalcát a másik után égetve
átmeditálom a hosszú, őszi éjszakát
Mikor fádom, magamra veszek még valamit
Meditáljatok erősen, szerzetestársaim!
Az idő rövidebb, mint gondolnátok

Otthonom Kugami-hegy lábánál
Kapumból zölderdős
hátra látok
Ha nem riaszt magányom
Jöjj és kopogtass lakom ajtaján

Leszáll a Nap
Csuhámon átfúj a jéghideg szél
Lombjafosztott, kopasz az erdő
A krizantémok már majdnem halottak
De ablakom alatt a hű bambusz
örökké szúzi és zöld
És várja, hogy visszatérjek

Kiesik kezemből a szútra-tekercs
Fejem előre bukik és elbóbiskolok
Meditációs párnámon ülök
És a régi pátriarkákat olvasgatom
Hol messziről, hol ablakom alól
szüntelen békabrekegés
A durva bambuszernyő mögött
kínlódva pislákol mécsesem

Bogarak serregnek a fű közt
Tüzek égnek mindenfelé
Az emberek rőzsemáglyák mellett
töltik a hosszú őszi éjszakákat
Szalmaszőnyeget fonva, meghitten beszélgetve
készülnek a tavaszra
Itt nincs vita, hogy kinek van igaza, kinek nincs
Mennyire mások ezek mint a városi hivatalnokok
Kik a hatalmasok előtti hajbókolással
és alázatoskodással fecsérelik el életüket

Tákolt lakom a Kannon-templom mellett áll
Ezer zöldellő fa társam
Időnként felöltöm csuhám
Fogom csészém és bemegyek a faluba
Házról házra járva ételmet koldulok
És tisztelettel felajánlom magamnak

Magányos gyalogút a miriád fa közt
Ezer, ködben úszó hegytető
Még nincs ősz, de itt már
hullanak a falevelek
Nem esett eső
De a sziklatömbök mindig nedvesek
Kosárral kezemben gombázni megyek
Vagy egy kövek közt fakadó forrásnál
megtöltöm vizeskulacsomat
Soha senki nem talál ide
Legfeljebb csak ki eltéved

Felhőkbe fagyva ezer csúcs
Miriád elhagyatott gyalogösvény
Csak ülök meditálva nap nap után
És hallom, amint olykor
ablakomhoz csapja a puha havat a szél

Ujjaddal a Holdra mutatsz
És a Hold révén megérted az ujjad
A Hold és az ujjad sem nem különbözik,
sem nem azonos
E példázat arra szolgál,
Hogy megvilágosodjon a tanítvány
Mihelyt valóban olyannak látsz mindent, amilyen
Nincs több külön Hold és nincs többé ujj

Rozzant házikómban
csuhámba burkolózva
átmeditálom a csendes éjszakát
Köldök és orrlyukak egy vonalban
Fülek a vállak síkjában
Kivilágosul ablakom, feljött a Hold
Elállt az eső
de víz csöpög mindenfelé
Csenddel átítatott
csodálatos pillanat
Melyet csak én ismerek

Mikor köröskörül az ezer csúcsra leszáll a sötét
lehunyom szemem
És súlyát veszíti az ember lét megannyi gondja-baja
Néma alak a magányos ablak alatt
keresztbe tett lábbal ülök és medítálok
Füstölőpálcám lassan leég
a hosszú, fekete éjben
És vékony ruhámat beledi a hideg harmat
Aztán felállok a földről
járok egyet a kertben
Pályájának legmagasabb pontjára ér az őszi telehold

Déli tengerekben tenyészik a koráll
Északi hegyekben nő a bíborgomba
Mindennek megvan a maga helye
Így van ez öröktől fogva, nemcsak ma
Botommal kezemben ifjúságom teljében
ezer mérföldet is gyalogoltam
És közben sok mester ajtaján kopogtattam
Mennyi időt töltöttem szüntelen vándorlással
Buddha tanait terjesztettem fáradhatatlanul
Olykor még életem kockáztatása árán is
De már nem tudok lépést tartani a fürge évekkel
Elég! Minek több zokszó?
E hegy árnyas oldalában
végre otthonra leltem
És kerül asztalomra elég páfrányhajítás

Zsúpfedeles házikómban, négy csupasz fal között
alamizsnán élem le életem maradék éveit
Olykor betoppan egy-egy régi barát
Éjjel sokáig fenn maradunk
és hallgatjuk a tücsökciripelést

Visszahúzódó, nehézkes, könnyelmű és rest vagyok
Hiányzik belőlem, ami a világban-boldoguláshoz kell
Bárhová megyek, koldulócsészém mindenhová elkísér
De koldulózsákom is hű társam
A templomkapuhoz érve
gyerekekbe botlom
Senkinek ilyen aranyélete mint nekem
Élve világomat szabadon és méltóságteljesen szárnyalok

Gogo-anom egyszerű, igénytelen
Egyetlen sivár szobából áll
És cédruserdő veszi körül
Pár szútra-himnusz a falon
Rizsesfazekamat sokszor por lepi
Gőzölőmet se sűrűn használom
A keletre eső faluból csak öreg zörget
néha a holdfényben ajtómon

Gyermekfővel az irodalom bűvöletében éltem
de nem vágytam tudósa lenni
Ifjúként a zenben mélyedtem el
de nem adtam tovább a tanítást
Most zsúpfedeles házikóban lakom
És egy sintó-kegyhelyet gondozok
Félig kegyhely-pap, félig szerzetes vagyok

Tél dereka, tizenegyedik hónap
Ilyenkor vizes, nehéz a hó
Ezer csúcs egyazon színárnyalatban
Megannyi út, de utas elvértve
A volt kóborlások, mint álmok
Zsúpfedeles házikómba húzódva
egész éjjel gyökereket égetek
És régi költők verseit olvasgatom

Erdő mélyén vettem lakást
Évről évre jobban bekerít a folyondár
A világ bajai nem jutnak el hozzám
Olykor favágók énekét hallom
A napon sütkérezve foltozgatom csuhám
Holdra függesztett szemmel himnuszokat mormolok
Intelek, ki a Tant követed:
Kevesek fejtik meg a Szellem értelmét.

Három-gyékényes lakom csendes
Egy teremtetett lélek se jár erre egész nap
Magányos ablakomnál ülök és meditálok
Csak a falevelek hullását hallom szüntelen

Szeretem e félreeső helyet
Botomat magamhoz véve egyből idejöttem
Hideg égbolt, nyolcadik és kilencedik hó között
A kertben esőmosdatta fák
A kutya még emlékszik rám tavalyról
A keleti kerítés mentén virágzó
krizantémokkal lopakodik az ősz
Az emberek itt egyszerűek, mint a hajdanvoltak
A nyugalom szigete e rejtek
És mit találok a házban?
Vers- és prózakönyvek hevernek a padlón
Természetemnél fogva riaszt a világi lárma
Mindig maradnék, mikor ide látogatok
A költészet szelleme ölelkezik
itt a zen szellemével

Csendes remeteéletet éltem itt valaha
És most vándorlás közben akaratlanul
visszavetődtem ide
Kidőlt a léckerítés
Róka- és nyúlcsapás keresztezi
Régen kiszáradt a forrás
És szinte benőtte a bambusz
Ülő- és olvasóhelyem fölé nagy hálót
feszített az ablaknál egy pók
Meditációs zsámolyomat
vastag por lepi
Őszi dudva borítja a kerti lépcsőt
A lábamnál hirtelen rámciripel egy tücsök
Nem tudván rászánni magam a távozásra
céltalanul ödögök
És dideregve nézem a lemenő Napot

Ne irigyelj, hogy a világtól elvonultan élek
Ha elégedett vagy, megleled békéd
Ki mondja, hogy a zöld lombok közt
nem ólálkodnak a lélek farkasai és tigrisei?

Egy rét közepén fűből hevenyészett párnán
nyugovóra hajtom fejem
Az egyetlen hang egy ragadozó madár rikoltása
Királyok, alattvalók -
Csak alkonyi álomfoszlányok

Lakom Kugami-hegy oldalában áll
Hitvány teán, egyszerű ételeken élek
Csak falevél-gyűjtőket látok erre,
Mikor levetkezi ruháját az erdő

Üdezöld, zsenge moha a kőlépcsőn
Cédrus- és fenyőillat a levegőben
Úgy látszik, elállt végre az eső
Borért szalajtok egy gyereket
Berúgok és papírra vetek pár írásjelet

Kialudt tüzem
Megkotrom a vastag hamut
Árva mécsesem is ellobbant már
Nagy csendességben
múlik el éjfél
Távolról szurdok-pataksobogás
a falon keresztül

Kabócák reszelnek a fák tetején
Patakvíz zuhog alá a szurdok kövein
Az éji eső kimosott a levegőből
minden porszemet
Ne mondd, hogy lakom nem nyújt semmit
Jöjj, megosztom veled
az ablakomban lengedező hús szellőt

Ülünk szemben egymással és nem szólsz
De hallgatásod felfedi a dolgok időtlen lényegét
Nyitott könyvek hevernek szerteszét a padlón
És a bambusz-napellenzőn túl
szemerkélő eső mosdatja a virágzó szilvafát

Mily szelíd magánnyal telt őszi lég!
Hidegre fordul a szél,
Még botomra támaszkodva pihenek
Magányos falut rejt a pára
Egy fahídnál egy hazafelé igyekvő
siet el mellettem
Egy vén varjú éji tanyájára tér az ódon erdőn
Vadludak húznak rézsutosan a látóhatár felé
Fekete csuhás szerzetes állok
mozdulatlanul a folyónál a szürkületben

Koldulócsészémbe ezer ház rizse
Csuham vékony, testem könnyűnek érzem
Jóllaktam, mi dolgom még a világban?
Megöregedni békében, szárnyalni szépen, szabadon

Magamban s betegen fekszem lakomban
Egy lelket se látok egész nap
Zsákom csészéstől a falra akasztva
Botom a sarokban porosodik
Álmaim hegyet-völgyet bejárva
szabadon kószálnak
Lélekben lemegyek a faluba játszani
És minden gyereket ott találok az úton
És mind rám vár, mint mindig

Rőzsével a vállamon ereszkedem alá
a zöld erdős hegy lejtőin
Az oldalban egyenetlen, meredek a gyalogút
Meg-megpihenek
a sudár fenyőfák árnyékában
És a tavaszi madarak énekében gyönyörködöm

Vadludak gágognak a derült égen
Elárvult dombokon faleveleket kerget a szél
Füstfoszlányos falusi úton tör rám az est
Kézemben üres csészémmel hazafelé tartok
magányosan

Útközben ráemteledek
És betérek egy falusi házba
Verebek gyülekeznek a bambusz közt
Csiripelve röpdösnek ide-oda
A határból hazatérő földműves
mint rég-nem-látott barátot köszönt
Hívja a feleségét és szüret a zavaros rizsborból
Zöldséget szed és azt is elém teszi
Ülünk és felváltva töltünk egymásnak
Felszabadultan beszélgetünk, nevetgélünk
Boldogan lerészegedünk
És nem törődünk többé semmivel

Az üdítően hűs koraőszben koldulva
házadhoz érek
A kertben ritkásan szétszóródott
tüskés gesztenyehéjak
A csípős levegő elnémította a kabócákat
Bármit teszek, gondolataim kiegyensúlyozottak
Ülök és a Lótusz Szútrát olvasgatom
Hol összetekerem, hol széthúzom
a lábamnál tartott nyolc tekercset

Kinyílt végre az idő
Botomat magamhoz véve
tavaszi sétára indulok
Patakok mormolnak a völgyek és szurdokok mélyén
Madárdaltól zengenek
a hegyek, az erdők
Magammal hívom egy szerzetestársamat
Vagy betoppanok egy barátomhoz megpihenni
Senkinek ilyen aranyélete mint nekem
Mint köteléről elszabadult, hullámok
hátán táncoló csónak

Nem születtem
hegy- és erdőlakónak
De nem akartam tisztséget vállalni
Koldulócsészém velem tart, bárhová megyek
És koldulózsákom is hű társam
A templom kapujához érve
gyerekekhez csatlakozom
Mire való az ilyen élet?
Alázatosan megmagyarázom:
Így múltatom időmet

Honnan ered életem?
És hova tart?
Viharvert lakom ablakánál csendben
meditálva kérdelem szívem
De akárhogy faggatom
Nem mondja meg, miből lett
Megtudom-e valaha, mivé lesz
Még a jelenvaló pillanat is
kifürkészhetetlen
Minden változik, minden üres
És az ürességben csak röpke
időt tölt énem

Hogyan állíthatja bárki: van valami vagy nincs
Legjobb, ha beérem gondolatmorzsákkal
Menjen minden a maga útján
És legyek természetes és nyugodt

Körültekintek Kugami-hegy tetejéről és látom
Amint a félig-leszállt Nap megáll egy pillanatra
a befagyott égen
Az a kékeszöld folt volna amott a távolban a hely,
Hol tegnap még vizet mertem és szedreztem?

Hány éve már, hogy megtelepedtem itt?
Senki nem irtván, gyom lepi a földet
Koldulócsészém, koldulózsákom a padlón porosodik
Árva mécses veti fényét a csupasz falakra
Magányos ajtómon esti eső dobol
Teljes minden részlet
Mi mást kívánhatnék még?

Hullott szirmok árja az elhagyatott lépcsőn
Kedves madarak százféle éneke
pazar brokáltá szövődik
Bágyadt, lágy napfény ömlik be ablakomon
Karcsú füstoszlop lebeg
a tüzelőhely felett

Hány éve már, hogy meghúztam itt magam!
Ha elfáradok, szundítok egyet
Ha mehetnékem támad, bocskort kötök és elindulok
Gondoljanak az emberek, amit akarnak
Kinevetnek vagy dicsérnek, egyre megy
Anyámtól és atyámtól kaptam ez életet
Jól érzem magam, bármit ad a sors

Ki szán meg életemért?
Borsfa támasztja vesszőkapum
Feketeüröm burjánzik a keskeny kerti úton
Bambuszkerítésemen tök lóg árván
A völgy túloldaláról
fadöntés zaja hallatszik
Fejemet párnámra hajtva
töltöm a derült reggelt
Mintha vigasztalni akarna magányomban
átröptében párat trillázik felettem egy hegyi madár

Barackvirág borítja a víz
partját mint a pára
Indigókéken folyik tova
És a távolban az égbe ömlik a tavaszi folyó
A sodrás-elragadta szirmokat
lesve sétálok mellette
És egyszercsak házad előtt
találom magam

Buddha elméd szülötte
Az Út nem emberkéz műve
Vésd szívedbe
mit most mondtam
Ne hagyd magad megtéveszteni
Ha a déli Yuebe igyekszel
Kordédat ne fordítsd északnak
Különben sosem jutsz oda

Néma remetelak, zárva ajtaja
Hulló falevelekkel tele az ég
Verebek csivitelnek az ereszen
A lebukó Nap utolsó sugaraiban
fürdik a roskatag falu
Hegyeken és folyókon által bottal a kezemben
idejövet egyre te jártál eszemben
Visszatekintve olyan mintha
ezer éve barátok lennénk
A patakban mindig friss
és tiszta víz folyik

Kérdelek: mi legmélyebb
legcsodálatosabb dolog
széles e világon?
Ülj egyenesen és meditálj fáradhatatlanul
Ha meditálsz, útmutatásra lelsz
És magától megvilágosodik minden
Koncentrálj folyamatosan
Figyelj éberen
Elméd egyszercsak feltisztul
Bölcsességed beérik
És nem járatod többé a bolondját magaddal

Hajam borzas, ápolatlan, fülem eláll
Foszlott csuhám röpköd, mint a kavargó köd
Hazafelé igyekszem a faluból a szürkületben
Közben mindenfelől ráncigálnak a gyerekek

A régi indiai iskola tanait valló buddhista szerzetes
elrejtetem, nem tudom már, hány
tavasza itt Kugami-hegyen
Sok csuha lefoszlott rólam azóta
De csörgősbutom sose tágított mellőlem
Hegyi patakokat követve távolba vesző
ösvényeken járok énekelve
Vagy egy helyben ülök és a csipkés élű
csúcsokról felgomolygó felhőket nézem
Szánom a hírnév és vagyon tűnékeny
világának utasát
Ki kavargó porszemeket kerget
egész életében

Ez itt csörgős botom
Ki szolgált ki tudja hány nemzedéket
Már több rétege lekopott
Csak kemény belseje maradt meg
Valaha vele tapogattam ki a vizek mélyét
És együtt vészeltünk át megannyi veszélyt
Immár a keleti falhoz támasztva pihen
És tétlenül nézi
mint tűnnek tova az évek

Az ember élemedett korában
már a legkisebb neszre felébred
Mécsesem lobot vet, kint futó esti zápor
Kisimítom párnám és a csendben
a banánlevelekről legördülő
vízcseppeket hallgatom
Kivel oszthatnám meg, mit most érzek?

Egy madár se szárnyal a távoli csúcsok fölé
Üres kertem lassan ellepik
a szüntelen hulló levelek
Fekete csuhás árva alak
állok a magányos őszi szélben

A Hold ma oly tisztán és fehéren süt
Kitartóan csörög egy felriasztott szarka
A magányos hang az otthont juttatja eszembe
De hol, ó, hol az én otthonom?

Magányomban egy magányos fenyőnek vetem hátam
És annak társaságában
töltöm a múlt időt
Nincs senki széles e világon
Ki társamul szegődne?

Folt hátán folt, folt hátán folt
Folt hátán folt - ez az életem
Eledelem: mit útfélen összekoldulok
Lakomat benőtte a dudva
Ősszel a Holdat bámulom
És egész éjjel verseket olvasok fennhangon
Tavasszal a virágoktól megbolondulva
elkóborolok és elfeledek haza jönni
Elhagytam a templomot és ez lett belőlem -
Megrokkant, öreg öszvér

Visszatekintve erre a hetvennél is több esztendőre
az egyszer-fent-egyszer-lent emberi világ
semmivé foszlik szemem előtt
Későéji hóesés temeti be
az utolsó, erre járó lábnyomát
Füstölőpálcát gyújtok
És ódon ablakomnál ülve meditálok

Tél dereka, tizenegyedik hó
Hideg hajnal szippantja fel a ködöt, a felhőket
A kelő Nap felkúszik a zöld hegyekre
Sugara beragyogják a büszke ormokat
Gyerekek játszanak a kapumnál
Verebek csivitelnek az ereszen
Füstölőmben füstölőport égetek
És meditálok és azon kapom magam
Hogy hajdani barátokra gondolok
Hova menjek?
Gondolataim visszafelé kalandoznak,
a tűnt éveken által

Hányszor láttam zöldelleni, sárgállani a leveleket
Mióta megtelepedtem itt!
Megfekedtek a folyondár-befutotta öreg fák
És nagyra nőtt a bambusz
a völgyárnyékban is
Botomat megkorhasztották az éji esők
Csuhamat az évek során kirojtozta a szél, a fagy
Kinek meditálok én a mindenség
roppant csendjében reggel, este?

A hegy lábánál, a gyalogút mellett
ódon sírkövekre bukkanak
Az örökzöld erdő fáit
éjjel-nappal nyögeti a szél
A kövekről rég lekoptatta a nevet az idő
Már a leszármazottak se tudják
Kik fekszenek itt eltemetve
Csak állok és némán könnyezek
Aztán fogom botom és haza indulok

Japán versek

Remetelakom az erdőben áll
Köröskörül minden
sűrű és zöld

A falut elnyelte a köd
A gyalogutat is alig látom
Mialatt a fenyvesen át magányos lakomhoz térek

Nem mintha szándékosan
kerülném az embereket
Csupán jobb mulattatója
vagyok magamnak

Ki hitte volna, hogy ott rejtőzik
a partmenti vizet
borító békalencse alatt: a telehold

Rizsültető fiatal lányok
kezüket fürgén jártatva szomorú dalt
énekelnek a teraszos hegyoldalban

Hol színükre
hol fonákjukra fordulva
hullanak az őszi levelek

Alak, szín, név, minta:
A múltó világ megnyilvánulásai -
Lépj rajtuk túl

A régi szentélyhez vivő, cédrusszegte úton
faleveleket gyűjtök
És közben lemegy a Nap

Magamban megyek el otthonról
Rázza az őszi szél
az érett szemekkel terhes rizst

Akárha elbújtam volna
a világi emberek elől
De akkor meg miért nem szűnök meg
rájuk gondolni?

Kérlek, várj a holdfényre -
Hullott gesztenye
borítja a hegyi ösvényt

Hideg őszi éjszaka -
Összébb húzom magamon fehér csuhám
Rója az eget a fényes, tiszta Hold

Ma szél-sodorta
hullott levélből rakok
magamnak tüzet

Mától hidegebbek az éjszakák -
Megvarrom szakadt csuhám
Sírnak az őszi bogarak

Elmentem Iwamurára megnézni egy fenyőfát
Egész nap néztem a rizsföldről
És bőrig áztam az ónos esőben

Most, hogy az ősz első dere
megeste ócska csuhám
Már bizonyosan nem látogat meg többé senki

Álmatlanul forgolódom dermedt lakomban
Csak egy sziklafalról alázúduló
vízesés moraja hallik

Későre jár, de úgy veri
a bambuszt a jégeső
Hogy nem tudok elaludni

Édes szakét iszogatunk a földművesekkel
És közben belepí
szemöldökünket a hó

Hóvihar megint és mindenfelé
nagy hó a hegyekben
Mostantól nem kapok hírt a faluból tavaszig

Ma megint nem mentem
koldulni a faluba
Szakad, egyre csak szakad a hó

Hamarost vége a télnek
Kérlek, látogass meg
fűkunyhómban

Arra ébredek, hogy fázom - szállingózik a hó
Vadlibák gágognak
Viszontagság és szenvedés közepette térnek meg ők is

Olyan hevesen dobog szívem
Hogy nem tudok aludni
Holnap a tavasz első napja!

Beköszöntött a tavasz!
Drágakő és tündöklő arany mindenfelé!
Látogass meg, kérlek!

Megérkeztek a tavasz madarai
Minden fáról árad énekük -
Igyunk még egy csésze szakét!

Itt a tavasz, virágba borultak a fák
Eltűntek a tavalyi levelek -
Sietnem kell, várnak a gyerekek

Koratavasz, zöldséget szedek
Fácán kiált -
Régi dolgok jutnak eszembe

Amerre csak a szem ellát
Mindenfelé pára a hegyeken
és virágzó cseresznyefák

Itt-jártakor az
ablakban feledte a
Holdat a tolvaj

E meleg, párás tavaszi napon
falubeli gyerekekkel labdázom
Bárcsak sose érne véget!

Elvitorláztak a felhők
Szól a bokorban a kakukk -
Miért nem jöttél?

Játék közben egy kertben, a cseresznyefák alatt
csuhám ujját belepik
a hulló virágszirmok

Rózsaszínű virágszirmokra számítottam
De puha tavaszi hó esett
És fehér leplet öltöttek a cseresznyefák

Ketten a kertben:
Egy virágzó szilvafa élete teljében
És egy éve súly alatt roskadozó öregember

Életünk Hold-sütötte
víz szélében
lebegő tavirózsa

A barackvirágzás csalt a faluba
De egész nap a parti virágokban
gyönyörködtem a folyónál

Koldulni indultam
De egy tavaszi rétnél elakadtam
És egész nap
ibolyáztam

Ibolyázás közben az út szélén
feledtem a csészém
De szomorú lehetsz most, szegény kis csészém!

Kéz a kézben korai zöldséget
szedek a gyerekekkel -
Nincs ennél csodálatosabb

Békabrekegés a távoli hegyi
rizsföldek felől -
Az est egyetlen zenéje

Megint elhagytam a csészm
Jaj, csak meg ne találja valaki
szegény, kis csészm!

Vidáman telnek a lány tavaszi napok:
A gyerekekkel játszom
a szentély közelében

Hogyan menne el valaha is a kedvem az élettől? -
Megint tavasz van
És virágzanak a cseresznyefák

Ó, bár csak akkora volna szerzetescsuhám
Hogy ez árnyékvilág minden szenvedőjét
alá rejthetném!

Elfeleddet a lakomhoz vivő utat?
Minden este várom lépteid hangját
De csak nem jössz

Nem tudlak mással kínálni -
Csak ezzel a kis vizeskancsóban
lebegő lótuszvirággal

Őzsuta hangját
hallom a hegygerincről
Mialatt álmatlanul forgolódom

A lakom-közeli tavacskán
kinyíltak és harmattól
csillognak a lótuszvirágok

Leáldozóban a Nap a roppant égen
Hosszú még az út hazáig
De zsákom már tele

Megcsodálom menet
Megcsodálom jövet
De sosem unom meg
az iwamurai magányos fenyőfát

Mikor nem érsz rá
Üzensz, hogy nem tudsz jönni
Mert nem érsz rá
Mikor meg ráérsz
Nem üzensz semmit

Naponta ezerszer látom
lakom előtt a bambuszligetet
De nem tudok vele betelni

A szerzetesnek nincs szüksége másra
Csak a Senkit-meg-nem-botránkoztatásra
Minden bódhiszattva ezt viszi tökélyre

Mint mohos sziklából
szivárgó víz
úgy élek a hegy árnyékában
Csendben, észrevételen
De tisztátlanságtól mentesen

Pompás szépségű
frissen nyílt
fénylő-harmatcseppes lótuszvirág
Hozzád fogható azok becse
Kiket nem szennyez világi por

Ködben bűvó
messzi falvak
Sudár cédrusok övezte
lakomhoz az út visszavisz

Gyerünk kéregetni, tűzifát aprítani
Meg moha alól bugyogó
tisztá vizet meríteni
Mielőtt visszafordul a zápor

Mit hagyok magam után emlékül?
A tavasz cseresznyevirágát
A poszáta nyári énekét
A juhar karmazsinpiros őszi levelét

Jön-e már, jön-e már, mondogattam magamban
Aztán megjött végre
Kit vártam
Mit mondhatnék most
Hogy itt van végre?

A nozomi tengeri hínár Kotoshi mellől!
Éjjel-nappal annak
felséges ízéről álmodom

Itt fenn a hegyen alkonyul
Már csak a fenyőfák közt
fújdogáló szél beszélget

Látogatót várva megittam
négy-öt csésze jóféle szakét
És úgy berúgtam, hogy az se tudtam, kit várok
Legközelebb jobban vigyázok

Sado szigete -
Anyám drága arcával együtt gyakran látom
álmomban éjjelente, hajnalonta

Nézem az önfeledten játszó gyerekeket
És szinte észre se veszem
Hogy közben megtelik a szemem könnyel

Az esőt hallgatom a késő éjben
És ifjúságomra gondolok -
Álom volt csupán vagy voltam valaha fiatal is?

Üde a szél, ragyog a Hold
Búcsúzzunk el ma estére
tánccal az öregségtől

Gyermekfővel elhagytam atyámat és világgá mentem
Tigris akartam lenni minden áron
De macska se telt ki belőlem
Kérditek, ki vagyok hát most -
Ugyanaz a régi Eizó, ki mindig is voltam

* * *